

Сулейманова Сусанна Рефатівна

*Кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ТУРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Паралельно з розвитком технологій, використання комп'ютерних систем для створення та зберігання документів є переважним у порівнянні з традиційними методами рукописного набору тексту. З розвитком соціальних медіа, люди все частіше використовують цифровий світ, щоб ділитися своїми ідеями, приватними фотографіями та інформацією. Отже, злочинна діяльність або суперечки відбуваються в цифровому світі, а не у фізичному, і концепція електронних доказів стає все більш важливою.

Електронні (числові) докази - це різновид доказів, які можуть бути зібрані в комп'ютерних системах та сховищах даних у процесі цифрового криміналістичного розслідування. Цифрові докази - це всілякі дані, які можна зберігати, створювати та передавати в цифровому світі. Етап збору та зберігання даних та документів є дуже важливим у концепції цифрових даних. Перелічені нижче цифрові дані можна розглядати як докази лише в тому випадку, якщо вони збираються та зберігаються правильно та обережно. У процесі розслідування висновки повинні мати певні ознаки для того, щоб становити докази в судах. Ці кваліфікації включають „раціональність”, „допустимість”, „доречність”, „повноту” та „цілісність”, „надійність”, „правдоподібність (довірливість)” та „відтворюваність”[1].

Перш за все, цифрові докази повинні бути раціональними та прийнятними перед судами. Це основне правило означає, що будь-які дані, які повинні бути представлені суду як докази, повинні розкривати факти справи та раціонально роз'яснювати будь-які сумніви / питання.

Другою характеристикою допустимих доказів є “доречність”. Докази повинні бути спрямовані на суттєві факти справи, або має існувати

раціональний зв'язок між доказами та справою, що підлягає доведенню у справі. Іншими словами, докази мають бути логічно відповідними тому, на підтримку чого вони надаються.

По - третє, цифрові дані, які будуть використовуватися як докази, повинні бути надійними та правдоподібними. Процедура збору та вивчення цифрових доказів повинна відповідати законодавству, щоб не погіршити “надійність” та “правдоподібність”. Ця характеристика цифрових доказів має особливе значення для переконання суду та забезпечення довіри сторін та громадськості до судового рішення.

Нарешті, цифрові докази повинні бути відтворюваними, щоб мати наукову достовірність. Іншими словами, дані, які повинні бути представлені як цифрові докази в судах, мають бути перевіреними при аналізі різними методами та експертами.

Цифрові докази мають переваги та недоліки порівняно з речовими доказами. Перш за все, цифрові докази включають інформацію, яка є певною, точною, повною, об'єктивною та неупередженою. Цифрові докази також є корисними, надійними, у разі необхідності доведення обставин справи, які неможливо довести іншим шляхом. Крім того, цифрові докази легко збираються, зберігаються та використовуються. Електронні документи та електронний підпис полегшують торгівлю, забезпечуючи швидкі та надійні методи електронних транзакцій. Все це є головними вигідними ознаками цифрових доказів порівняно з речовими доказами.

У більшості випадків збір цифрових доказів вимагає досвіду та спеціальних знань. Важко зрозуміти, як обробляти цифрові дані та конкретні правила їх роботи. Слід також взяти до уваги, що важко чітко представити та пояснити цифрові докази перед судами. Отже, судді можуть вимагати додаткової пояснювальної інформації або звіту, а використання цифрових доказів може бути ускладненим, в порівнянні з речовими доказами.

Через складність розуміння та інтерпретації цифрової обробки даних та її конкретних правил експлуатації важко оцінити юридичну цінність

цифрових доказів заздалегідь. Також важко правильно зберігати та захищати цифрові дані. Конкретні моделі сертифікації особливо важливі в цьому контексті [2].

Беручи до уваги міждисциплінарний характер кіберправа, тема цифрових доказів стосується широкого кола галузей юридичної практики, таких як кримінальне право, кримінально-процесуальне право та цивільно-процесуальне право. Відповідно до статті 200 Цивільно-процесуального кодексу Туреччини, юридичні операції, які створюють, змінюють, припиняють права на суму, що перевищує дві тисячі п'ятсот турецьких лір, повинні бути забезпечені письмовими зобов'язаннями. Іншими словами, акт є документом, і цьому документу надається юридичне значення, якщо він має певні умови (конкретний предмет, письмова форма, волевиявлення, підпис). Оскільки комп'ютери використовуються практично у всіх аспектах повсякденного чи ділового життя більшості людей, цифрові докази можуть бути корисними у будь-яких суперечках. Цифрові докази найчастіше використовуються в суперечках, пов'язаних з викрадення комерційної таємниці, дискримінація, шахрайство, викрадення приватної інформації тощо. Документ, який не відповідає переліченим вище умовам, не може вважатися правочином. З цієї причини для того, щоб визначити, чи будуть електронні документи вважатися правочином чи ні, спочатку слід визначити, чи відповідають вони цим умовам. Поки електронні документи не виконують вищезазначені умови разом, вони не можуть вважатися правочинами. Ці документи прийматимуться лише, якщо їх роздруківки або копії підписані. Наприклад, документи, що зберігаються на USB-дисках, компакт-дисках та подібних пристроях, не можуть розглядатися як юридичні зобов'язання, якщо вони не роздруковані та не підписані. Юридичні зобов'язання не повинні бути написані від руки, але вони повинні бути підписані від руки. У цьому відношенні електронні документи можуть бути перевірені захищеним електронним підписом [3].

Електронна пошта не може розглядатися як надійний доказ через вразливість системи безпеки. Наприклад, відправник повідомлення або хтось може змінити ІР-номер, зламати комп'ютер, маніпулювати контекстом електронного листа або скласти електронне повідомлення по-іншому [4].

Турецький законодавець регулює технічні та юридичні питання електронного підпису в Законі про електронний підпис № 5070. Відповідно до якого, електронний підпис - це підпис, доданий до електронних даних з метою перевірки змісту та ідентичності. Турецький цивільно-процесуальний закон під номером 6100, який набрав чинності в 2012 році, регулює свідчення електронних документів аналогічно скасованому Судовому процесуальному закону під номером 1086 ("hmUk") Відповідно до статті 205/2 Турецького цивільного процесуального кодексу документи, підписані електронним підписом, є юридичними зобов'язаннями. Відповідно до мети закону, зазначеної в преамбулі, законодавець має намір усунути коливання про силу доказів у захищених електронно підписаних паперах. Відповідно, документи, підписані в електронному вигляді, мають юридичну силу відповідно до турецького законодавства. Якщо сторона заперечує проти автентичності електронного документа, вона повинна порушити це питання в суді. Якщо сторона, яка заперечує, цього не робить, електронний документ може бути використаний проти неї. Відповідно до положення Цивільного процесуального кодексу, якщо одна зі сторін заперечує проти справжності контексту електронно підписаного документа, суддя повинен заслухати сторону, яка заперечує. Якщо суддя не може дійти висновку після слухання, він може призначити експерта для аналізу змісту документа. Таким чином, якщо є вагання щодо контексту документа, суддя може призначити експерта для усунення коливань. Однак призначення експерта потрібно лише в тому випадку, якщо суддя не може дійти думки на основі аргументів сторони, яка заперечує. Висновок експерта не потрібен, якщо суддя приймає рішення на підставі аргументів [5].

У судовому процесі сторони повинні подати всі відповідні документи з електронним підписом. Електронні документи повинні бути належним чином подані як у друкованому, так і в цифровому вигляді. Це положення поширюється як на надійно та ненадійно підписані документи, так і на електронні документи без підпису.

Список використаних джерел:

1. “Bilişim Suçları Kapsamında Dijital Deliller”. URL: <http://ab.org.tr/ab05/ammotin/134.pdf>
2. Çakır, Hüseyin ve Kılıç, Mehmet Serkan. Adli Bilişim ve Elektronik Deliller. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014
3. Değirmenci, Olgun. Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014
4. “Dijital Delil”, (5.09.2020). URL: <http://kripteks.com.tr/adli-bilisim/dijital-delil>
5. Göksu, Mustafa. Hukuk Yargılamasında Elektronik Delil (1086 Sayılı HUMK ve 6100 Sayılı HMK Çerçevesinde). Ankara: Adalet Yayınevi, 2011

Цал-Цалко Юлія Юліївна

*Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ ЩОДО ДОКАЗІВ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ШВЕЦІЇ

Основні засади цивільного судочинства Швеції передбачені і регулюються THE SWEDISH CODE OF JUDICIAL PROCEDURE (Шведський кодекс судочинства), який був оприлюднений у 1942 році і набув чинності 1 січня 1948 року [1]. Частина третя THE SWEDISH CODE OF JUDICIAL PROCEDURE закріплює норми щодо доказів у цивільному судочинстві.

Принцип вільної оцінки доказів є чинним принципом у шведському законодавстві, включаючи як отримання доказів, так і їх оцінку, про що зазначено у главі 35 Кодексу. З цього розділу випливає, що суд повинен враховувати все, що сталося відповідно до його «диктатів сумління» і після цього визначити, що було доведено у справі [2], все, що може бути корисним